

Кузнецова І. В.<sup>1</sup>, Доценко М. В.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> канд. філол. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

<sup>2</sup> студ. гр. ГФ-320 НУ «Запорізька політехніка»

## **АНГЛОМОВНІ МЕТАФОРИЧНІ ТЕРМІНИ ГАЛУЗІ МИТНОЇ СПРАВИ**

У час, коли українське суспільство вийшло на новий рівень у відносинах з англомовним світом, мова залишається одним із основних засобів досягнення успіху в міжнародному співробітництві. Одним із напрямків такої співпраці є сфера митної справи. Образне використання спеціальної наукової, фахової лексики дозволяє не лише відобразити реальний світ та об'єктивні знання про нього, закріплені в мові, а й створити образність, яка більш яскраво представлятиме описувану дійсність. Тому вивчення спеціальної лексики певної галузі дозволяє визначити, як сфера діяльності людини виражається в мові, як слова співвідносяться з життєвим досвідом, дає змогу виявити ті асоціації, які призвели до формування спеціальної лексики в конкретній сфері. Отже, у зв'язку з цим, вивчення спеціальної термінології, а особливо метафоричних термінів, є актуальним.

Метафоричний термін – це метафора, тобто перенесення найменувань, яке ґрунтується на асоціації за схожістю, яка позначає певне наукове поняття і вживається у спеціальній сфері. Існує три етапи утворення терміна шляхом метафоризації: відбір об'єкта за розпізнавальними ознаками; концептуалізація, тобто формування поняття об'єкта під впливом значення загальноовживаного слова; закріплення вибраної одиниці номінації за новим поняттям. Виділяють три основні способи передачі метафоричних термінів: метафоричним словом, яке має такий самий або дуже подібний характер образності; метафоричним словом, котре має інший характер образності; неметафоричним словом, що передає тільки денотативний зміст англійського метафоричного слова, а не образність.

Термінологічна система митної сфери як невід'ємна частина словникового складу загальної мови збагачує свій вокабуляр різними шляхами. Побудова нових термінів за рахунок внутрішніх ресурсів шляхом утворення дериватів вважається в лінгвістиці найпродуктивнішим способом. Морфологічний словотвір сприяє більш повному, глибокому і точному вираженню думки. Суфіксація як вид даного способу термінотворення залишається одним із найбагатших джерел поповнення словникового складу термінологічних систем, зокрема терміносистемами митної справи.

В процесі лінгвістичного аналізу однослівних митних термінів-іменників було виявлено такі суфікси: *-ty*, *-ion*, *-age*, *-er/or*, *-ment*, *-ance/-ence*. Розглянемо найпродуктивніші з них. Найчисельнішу з афіксальних термінів складає група іменників, утворених суфіксальним способом від дієслівних основ. Найпродуктивнішим субстантивним суфіксом виступає суфікс

романського походження -ation/-ion, статус якого ще не знайшов однозначного вирішення в науковій літературі. Хоча деякі лінгвісти вважають суфікси -ation, -tion, -ion, -fication складними морфами, що складаються із субморфів.

За своєю будовою терміни митної сфери поділяємо на прості (*customs* – «митниця; митний», *tax* – «податок» *goods* – «товар, товари»); суфіксальні (*drawer* – «трасант/векселедавець», *clearance* – «митне оформлення», *reimbursement* – «повернення, компенсація»); префіксальні (*to unload goods* – «розвантажувати товар», *overdraft* – «перевитрата», *undervalued goods* – «товари із заниженою вартістю»); суфіксально-префіксальні (*reprocessing* – «повторна обробка», *unaccompanied luggage* – «несупроводжуваний багаж»); складні (*warehouse* – «товарний склад», *airfreight* – «повітряні вантажі», *waybill* – «товарно-транспортна накладна», *time-sensitive* – «чутливий до часу», *temperature-sensitive* – «чутливий до температури», *duty-exempted* – «звільнений від оподаткування»); терміни-словосполучення, серед яких виокремимо бікомпонентні (*severance tax* – «податок на добути корисні копалини», *duty drawback* – «відшкодування мита»), та полікомпонентні (*multiple tariff system* – «система множинних тарифів», *authorized economic operator* – «уповноважений економічний оператор»).

Є декілька способів перекладу термінів митної справи:

- калькування, тобто коли кожна значуща частина оригіналу перекладається буквально і займає в перекладі таке ж місце, як і в оригіналі, наприклад: *income tax* – «прибутковий податок», *protective duties* – «захисні податки», *shipping entries* – «вантажні документи»;

- переклад за допомогою прийменників, наприклад: *risk testing* – «перевірка на ступінь ризику», *container team* – «команда по догляду контейнерів», *entry visa* – «віза на в'їзд в країну», *credibility check* – «перевірка на вірогідність», *delivery order* – «розпорядження на постачання товару»;

- переклад за допомогою використання родового відмінку, наприклад: *preference system* – «система преференцій», *commodity code* – «код товару», *deferred payment* – «відстрочка платежів», *transaction value* – «вартість угоди», *debt enforcement* – «стягнення боргів», *tax rate* – «ставка оподаткування».

Отже, про термінологічну систему митної сфери можемо сказати як про ту, що знаходиться на стадії формування, але вже зараз вона вимагає упорядкування та систематизації. В умовах інформаційної інтеграції глобального простору питання розбудови митної термінологічної лексики набуло важливого значення. Слід зауважити, що від рівня сформованості термінологічного фонду лексики митного спрямування, вірного тлумачення

деяких митних термінологічних «реалій» залежатиме якість опрацювання митної документації в питаннях дотримання міжнародних стандартів.